

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Zelów na lata 2023- 2025

Z A Ł A C Z N I K D O U C H W A Ł Y N R X L I I / 5 0 5 / 2 0 2 2
R A D Y M I E J S K I E J W Z E L O W I E
Z D N I A 2 9 G R U D N I A 2 0 2 2 R O K U

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE ZELÓW NA LATA 2023-2025**

ZELÓW, 2022 ROK

I. Wstęp

Rodzina to mała grupa społeczna, stanowiąca załóżek szerszej społeczności. Jest ona niepowtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, poglądy, styl życia, system norm i wartości. Konstytucja Rzeczypospolitej wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Ważną rolę w rodzinie odgrywają relacje pomiędzy członkami, które winny być oparte na miłości i zrozumieniu. Niestety nie zawsze tak jest, czasem relacje wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc w rodzinie rodzi szkodliwe konsekwencje, jest źródłem lęku, bólu, i poczucia bezsilności. Żaden człowiek nie powinien być narażony na przemoc w rodzinie, która ma swój szczególny wymiar, ponieważ to rodzina powinna gwarantować członkom rodziny bezpieczny i harmonijny rozwój kształtujący osobowość człowieka, system norm i wartości.

Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest zatem ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony najbliższych. Zjawisko przemocy dotyczące społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji. Zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz podniesienia skuteczności udzielanej pomocy.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy. Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą miejsc w ośrodkach wsparcia oraz tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

II. Teoretyczne podstawy zjawiska przemocy w rodzinie

Pierwszą definicję pojęcia przemocy w rodzinie w przepisach powszechnie obowiązującego prawa polskiego, możemy znaleźć w art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Ustawa określa, że przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- jest intencjonalna i jest demonstracją siły - ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie drugiego człowieka,
- jest procesem – rozwija się stopniowo, przebiegając na sile i częstotliwości,
- narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego członka rodziny m.in. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku,
- ma tendencję do powtarzania się – rzadko bywa jednorazowym epizodem,

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zelów na lata 2023- 2025

- powoduje cierpienie i ból u osób, których przemoc dotyka,
- jest narastająca – niezatrzymana stopniowo przybiera na sile,
- odpowiedzialność za przemoc zawsze ponosi sprawca – nic nie usprawiedliwia przemocy.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy:

- **przemoc fizyczna** – obejmuje takie zachowania agresywne jak popychanie, policzkowanie, szarpanie, kopanie, duszenie, bicie pięścią, rzucanie w kogoś przedmiotami, używanie broni, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.;
- **przemoc psychiczna** – wyśmiewanie poglądów, religii, narzucanie własnych poglądów, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu, pożywienia, wyzywanie, upokarzanie, stosowanie gróźb itp.,
- **przemoc seksualna** – wymuszanie współżycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowalnych praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka, wyśmiewanie zachowań seksualnych, itp.
- **przemoc ekonomiczna** – odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, kontrolowanie wydatków z wykorzystaniem stosunku zależności, niewywiązywanie się z obowiązku alimentacyjnego, itp.

Przemoc dotyka nie tylko rodziny. Jest to zjawisko społeczne o szerokim kontekście, występuje jako:

- przemoc w grupach rówieśniczych, w szkołach, internatach itp.,
- przemoc na ulicy, na stadionach,
- przemoc w środkach masowego przekazu,
- przemoc związana z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków,
- przemoc w państwach źle rządzonych, z dyktaturą itp.,
- przemoc międzynarodowa.

Wspólną cechą tych wszystkich zjawisk jest chęć podporządkowania sobie, wykorzystania słabszej strony przez silniejszą.

Polskie prawo bardzo wyraźnie wskazuje, że krzywdzenie członków rodziny jest przestępstwem i jak każde inne podlega karze. Każda osoba doznająca krzywdy ma prawo do ochrony, a przede wszystkim do powstrzymania i przerwania przemocy. Przemoc jako przestępstwo przeciwko osobom bliskim ścigana jest prawem zapisanym w artykułach kodeksu karnego.

Podstawą prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie jest:

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1249)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1119)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r., o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z póź. zm.)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z póź. zm.)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jednolity Dz. U. z 2020r. poz. 1359 z póź. zm.)
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zelów na lata 2021 - 2025

III. Zjawisko przemocy w środowisku lokalnym

Analizę zjawiska przemocy w środowisku lokalnym Gminy Żelów sporządzono w oparciu o dane zawarte w opracowanej w IV kwartale 2019 r. Diagnozie Lokalnych Problemów i Zagrożeń Społecznych na terenie Gminy Żelów oraz opracowanej w IV kwartale 2020 r. Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 – 2025. Ponadto o dane pozyskane z różnych instytucji. Obydwa opracowane dokumenty powstały na bazie badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Żelów. Na potrzeby opracowania Diagnozy Lokalnych Problemów i Zagrożeń Społecznych przeprowadzono 698 ankiet w tym : wśród 158 osób dorosłych, 357 uczniów szkół podstawowych, 158 uczniów szkoły ponadpodstawowej, 22 sprzedawców.

Analiza i interpretacja danych z ankiet pozwoliła na wyłonienie najważniejszych problemów społecznych na terenie gminy Żelów.

Lp.	Problem	Liczba osób
1	Picie alkoholu przez nieletnich	102
2	Uzależnienie od alkoholu	100
3	Przemoc w rodzinie	96
4	Zażywanie narkotyków/dopalaczy przez młodzież	83
5	Przemoc i agresja w szkole	77
6	Uzależnienie od komputera i telefonu	74
7	Problem narkomanii i dopalaczy wśród dorosłych	51
8	Bezrobocie	48
9	Ubóstwo	42
10	Problemy ze zdrowiem psychicznym	36
11	Sytuacja mieszkaniowa	20

Za najistotniejsze zagrożenia i problemy w gminie Żelów uznano: picie alkoholu przez nieletnich, uzależnienie od alkoholu, przemoc w rodzinie, zażywanie narkotyków/dopalaczy przez młodzież oraz przemoc i agresja w szkole.

Pierwsze trzy problemy wskazane przez mieszkańców gminy Żelów wyraźnie wskazują kierunek działań jakie powinny zostać podjęte na terenie gminy odnośnie profilaktyki dotyczącej rozwiązywania problemów nadużywania alkoholu oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie jako problem społeczny usytuowany jest w hierarchii problemów na trzeciej pozycji i jest zauważalny przez mieszkańców naszej Gminy i nie należy go lekceważyć. W badaniu ankietowym 96 mieszkańców oceniło przemoc domową jako ważne zagrożenie dla gminy, a przemoc i agresję w szkole 77 mieszkańców. Ponad połowa dorosłych respondentów – 57 osób potwierdza, że słyszała o przypadkach przemocy domowej, a 25 mieszkańców wskazuje, że zna osoby doznające przemocy, natomiast 8 badanych przyznaje, że sami stali się ofiarami przemocy.

Wśród ankietowanych 53 uczniów szkoły podstawowej, 61 uczniów szkoły ponadpodstawowej zetknęła się ze zjawiskiem przemocy, a 45 uczniów szkoły podstawowej i 39 uczniów szkoły ponadpodstawowej doświadczyło przemocy osobiście w szkole oraz 7 uczniów szkoły podstawowej i 8 uczniów szkoły ponadpodstawowej doznało przemocy w domu . W świecie wirtualnym 24 uczniów szkoły podstawowej i 15 uczniów szkoły ponadpodstawowej doświadczyło zjawiska przemocy.

Dane te są niepokojące i wskazują na potrzebę działań profilaktycznych, których celem byłoby zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie szkół oraz w ich pobliżu, a także działań przeciwko

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zelów na lata 2023- 2025

występowaniu zjawiska cyberprzemocy. Niezbędne są również działania ukierunkowane przeciwko przemocy domowej.

W badaniach przeprowadzonych na potrzeby opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ankietowani mieszkańcy – podobnie jak w Diagnostyce – usytuowali problem przemocy na trzeciej pozycji w hierarchii problemów społecznych, ale jednocześnie ocenili go, jako niezwykle istotne zagrożenie dla lokalnej społeczności.

W gminie Zelów występuje grupa powiązanych ze sobą problemów i zagrożeń społecznych jakie z nich płyną. Osoby doświadczające niestabilnej sytuacji ekonomicznej najczęściej spowodowanej bezrobociem czy uzależnieniami cierpią z powodu silnego stresu, przygnębienia. Bardzo niepokojącym jest fakt przyzwolenia na stosowanie kar fizycznych wobec dzieci oraz skala przemocy domowej i szkolnej określona na podstawie ankiet i danych z instytucji. Z danych Komisariatu Policji w Zelowie wynika, że w 2021 r. Komisariat Policji w Zelowie przeprowadził 125 interwencji domowych dotyczących podejrzenia przemocy domowej, w których było 115 osób doznających przemocy oraz 82 sprawców przemocy. Na podstawie przeprowadzonych interwencji i własnych ustaleń Policja objęła nadzorem (w ramach procedury „Niebieskie Karty”) 27 rodzin, w których występowała przemoc domowa. Do Sądu Rejonowego w Bełchatowie Komisariat Policji w Zelowie złożył 8 wniosków o wgląd w sytuację dziecka z powodu przemocy domowej.

W 2021 r. z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zelowie skorzystało 15 rodzin (56 osób w rodzinach) z powodu przemocy, natomiast do końca listopada 2022 roku 11 rodzin (25 osób w rodzinach) .

Mieszkańcy gminy mają możliwość korzystania z bezpłatnej pomocy oferowanej przez Punkt Konsultacyjny dla Osób z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy w Rodzinie. W 2021 r. w Punkcie Konsultacyjnym udzielono 278 bezpłatnych porad terapeutycznych dla 65 osób, w tym dla 14 ofiar przemocy oraz dla 10 sprawców przemocy.

W Punkcie Profilaktyczno-Interwencyjnym dla Dzieci, Młodzieży i Rodziców w 2021 r. udzielono 1555 bezpłatnych porad pedagogicznych dla 42 osób w tym dla 25 ofiar przemocy w rodzinie i dla 4 sprawców przemocy w rodzinie . Ponadto w Punkcie Konsultacyjnym udzielane są porady prawne. W 2021r. udzielono 48 bezpłatnych porad prawnych oraz 3 porady psychologiczne dla 3 osób udzielane przez psychologa w tym 1 porada związana z przemocą w rodzinie.

W naszej Gminie od 2011 r. powołany jest Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którego celem jest przede wszystkim pomoc osobom i rodzinom dysfunkcyjnym w przezwyciężaniu problemów, efektywne podejmowanie działań interwencyjnych i pomocowych, współdziałanie z innymi podmiotami w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W 2021 r. do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 30 „Niebieskich Kart - A” dotyczących podejrzenia stosowania przemocy domowej. W każdym przypadku powołana została grupa robocza do pracy z konkretną rodziną, natomiast odbyły się 4 posiedzenia całego Zespołu Interdyscyplinarnego. Do końca listopada 2022r. odbyły się 3 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego. Do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 25 „Niebieskich Kart – A”, w tym 15 NK założył Komisariat Policji w Zelowie , 4 NK założyła oświata oraz 6 NK założył M-GOPS w Zelowie. Do każdego zgłoszenia wszczęto procedury i powołana została grupa robocza.

Jednakże dane Policji czy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej nie stanowią wszystkich przypadków przemocy w rodzinie. Częstokroć zaniechuje się zgłaszania tego typu aktów choćby ze wstydu lub braku występujących dowodów czy świadków. Wiele przypadków dotyczy przemocy psychicznej, a ten rodzaj krzywdy bardzo trudno jest udowodnić sprawcy. Stąd też istnieje konieczność podejmowania szeroko zakrojonych działań edukacyjnych i informacyjnych wśród lokalnej społeczności pozwalających na dostrzeżenie problemu przemocy w środowisku oraz sposobów jej przeciwdziałania i zapobiegania.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zelów na lata 2023- 2025

Z uwagi na powyższą charakterystykę zagrożeń społecznych ważne jest położenie szczególnego akcentu na działalność profilaktyczną wśród dzieci i młodzieży. Weryfikowanie ryzykownych przekonań oraz trening konstruktywnych sposobów radzenia sobie ze stresem i problemami przyczyni się do zmniejszenia ryzyka przemocy szkolnej i domowej doświadczanej przez osoby niepełnoletnie. Nie bez znaczenia jest także kwestia radzenia sobie z presją rówieśników. Jeśli chodzi o doświadczenia przemocy, to pomocne może się okazać skonstruowanie lokalnej oferty dla dzieci krzywdzonych, w tym grupy socjoterapeutycznej dla dzieci – ofiar przemocy. Taka forma pomocy mogłaby funkcjonować choćby w świetlicy środowiskowej w Zelowie. Pomocą powinno się także objąć sprawców – dając im możliwość uczestniczenia w programach korekcyjno-terapeutycznych.

Tylko dzięki skoordynowanym, spójnym działaniom instytucji finansowanych przez Gminę Zelów oraz organizacji pozarządowych i stowarzyszeń, a także społeczności lokalnej, możliwa jest skuteczna profilaktyka i rozwiązywanie problemów: alkoholowego, narkotykowego, dopalaczy, przemocy w rodzinie czy szkole. Dobra współpraca, wymiana spostrzeżeń pozwoli na podjęcie szybkich niepowtarzających się działań. Bezpośredni sposób przekazywania informacji i podejmowania konkretnych działań usprawni pracę instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy.

IV. Mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia niezbędne do realizacji programu

Istotą analizy mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest identyfikacja czynników które mogą wpłynąć na realizację programu, aby wskazać najlepsze rozwiązania i kierunki działań do osiągnięcia celów.

Mocne Strony	Słabe Strony
- Sprawny system pomocy społecznej - Rozwinięta interdyscyplinarna pomoc na rzecz ofiar dotkniętych przemocą w rodzinie -Możliwość kierowania sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno- edukacyjnych - Zabezpieczenie w budżecie gminy środków na realizację zadań z zakresu przemocy w rodzinie - Działania lokalnych jednostek organizacyjnych, instytucji i organizacji na rzecz ofiar przemocy w rodzinie -Organizowanie każdego roku kampanii społecznej nagłaśniającej problem przemocy	- Niewystarczające zaangażowanie klientów w rozwiązywanie własnych problemów - Małe zainteresowanie programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc - Brak środka przymusu do udziału sprawców w programach korekcyjno-edukacyjnych - Zjawisko przemocy silnie zakorzenione w obyczajowości, utrwalone i podtrzymywane przez stereotypy - Zbyt duże obciążenie administracyjne służb pomocy -Brak placówek wsparcia dla ofiar przemocy w nagłej sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia
Szanse	Zagrożenia
- Wzrost świadomości społecznej dotyczącej przemocy w rodzinie - Stale kształcąca się kadra służb działających na rzecz rodzin - Współpraca i dobry przepływ informacji między instytucjami i podmiotami zaangażowanymi we wspieranie rodziny	- Złożoność problemów rodzin - Niespójne przepisy prawa - Zatrącanie rodzinnych wartości - Degradacja relacji rodzinnych - Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów - Poczucie bezradności u osób stosujących przemoc

V. Adresaci

Program skierowany jest przede wszystkim do ofiar przemocy w rodzinie (w tym dzieci, współmałżonków, partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych), sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, przedstawicieli władz lokalnych, przedstawicieli instytucji i służb pracujących z dziećmi (nauczyciele, pedagodzy, pracownicy socjalni, policjanci, pracownicy wymiaru sprawiedliwości, pracownicy służby zdrowia, księża). Zmniejszenie rozmiarów przemocy w rodzinie i pomoc ofiarom jest więc celem, który powinien łączyć działania różnych instytucji i organizacji.

VI. Zasoby lokalne

Na terenie gminy Żelów funkcjonują następujące instytucje, organizacje, które w swoich działaniach realizują zadania z zakresu zapobiegania problemom społecznym, w tym przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

1. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
2. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
3. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
4. Komisariat Policji
5. Punkt Konsultacyjny dla Osób z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy w Rodzinie
6. Punkt Profilaktyczno-Interwencyjny dla Dzieci, Młodzieży i Rodziców
7. Placówki oświatowe
8. Służba zdrowia
9. Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, w których statutach zostały ujęte zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie
10. Kościoły i związki wyznaniowe
11. Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia Urzędu Miejskiego

VII. Cele i zadania programu

Cel główny

Celem głównym Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez spójne działania wszystkich służb oraz zminimalizowanie prawdopodobieństwa wystąpienia przemocy przez podniesienie świadomości społeczeństwa.

Cele szczegółowe

- 1) Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb społecznych i innych instytucji zajmujących się problemem przemocy w rodzinie oraz ofiar przemocy w rodzinie.
- 2) Systematyczna edukacja środowiska lokalnego mająca na celu podniesienie świadomości społecznej i wrażliwości na temat zjawiska przemocy.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Żelów na lata 2023- 2025**

- 3) Udzielanie kompleksowej i specjalistycznej pomocy rodzinom dotkniętym przemocą poprzez podejmowanie działań profilaktycznych, interdyscyplinarnych, terapeutycznych, socjalnych.
- 4) Udzielanie kompleksowej pomocy dzieciom i młodzieży dotkniętym przemocą poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych.

Cel szczegółowy 1) Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb społecznych i innych instytucji zajmujących się problemem przemocy w rodzinie oraz ofiar przemocy w rodzinie

Lp.	Zadanie do zrealizowania	Działanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1.	Systematyczne poszerzanie wiedzy pracowników służb społecznych i innych instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz ochroną ofiar przemocy w rodzinie	• udział pracowników w szkoleniach, kursach, warsztatach, konferencjach m.in. Zorganizowanie szkolenia dla Zespołu Interdyscyplinarnego , Zorganizowanie Konferencji dotyczącej przeciwdziałania przemocy w rodzinie Zorganizowanie szkolenia wyjazdowego dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego • organizowanie wspólnych spotkań pracowników z różnych instytucji i organizacji w celu poznania wzajemnych kompetencji, usprawnienia systemu przepływu informacji, wymiany doświadczeń i doskonalenia współpracy	2023-2025 I połowa 2024r II połowa 2024r I połowa 2024r 2023-2025	• M-GOPS • kuratorzy • policja • służba zdrowia • placówki oświatowe • stowarzyszenia i organizacje pozarządowe • ZI • MKRPA	• liczba osób biorących udział w szkoleniach

Cel szczegółowy 2) Systematyczna edukacja środowiska lokalnego mająca na celu podniesienie świadomości społecznej i wrażliwości na temat zjawiska przemocy

Lp.	Zadanie do zrealizowania	Działanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Upowszechnianie informacji dotyczącej zjawiska przemocy	• zamieszczanie informacji na ten temat w prasie lokalnej, stronie internetowej, tablicach	2023-2025	• M-GOPS • kuratorzy • policja • pedagodzy • służba zdrowia	• liczba informacji w prasie lokalnej, na stronie internetowej

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Żelów na lata 2023- 2025

	w rodzinie, szkole oraz konsekwencji stosowania przemocy i podnoszenia wrażliwości społecznej tego zjawiska	ogłoszeń • rozprowadzanie materiałów informacyjno- edukacyjnych (ulotki, broszury, plakaty) • przekazywanie informacji przez osoby zajmujące się problemem przemocy w rodzinie o zjawisku i konsekwencjach przemocy		• placówki oświatowe • stowarzyszenia i organizacje pozarządowe • ZI • MKRPA	• liczba wydanych materiałów informacyjno- edukacyjnych
2	Upowszechnianie i udostępnianie informacji na temat dostępnych form pomocy dla osób pokrzywdzonych i form korekcyjno- edukacyjnych dla sprawców przemocy	• zamieszczanie informacji na ten temat w prasie lokalnej, stronie internetowej, tablicach ogłoszeń • rozprowadzanie materiałów informacyjno- edukacyjnych (ulotki, broszury, plakaty) • przekazywanie informacji przez osoby zajmujące się problemem przemocy w rodzinie o zjawisku i konsekwencjach przemocy	2023-2025	• M-GOPS • kuratorzy • policja • służba zdrowia • placówki oświatowe • stowarzyszenia i organizacje pozarządowe • ZI • MKRPA	• liczba informacji w prasie lokalnej, na stronie internetowej • liczba wydanych materiałów informacyjno- edukacyjnych
3	Organizowanie spotkań informacyjnych i edukacyjnych z mieszkańcami gminy obejmujących tematykę: - przemocy w rodzinie, przeciwdziałania przemocy (profilaktyka) - dostępnych form pomocy i sposobów reagowania w sytuacji jej wystąpienia	• przeprowadzanie pogadańek, wykładów, warsztatów • zorganizowanie przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego o kampanii edukacyjno- informacyjnej na ulicach miasta Żelowa poprzez	2023-2025 IV kwartał każdego roku realizacji projektu	• M-GOPS • służba zdrowia • placówki oświatowe • policja • ZI	• liczba osób uczestniczących w spotkaniach • liczba rozdanych ulotek i udzielonych informacji

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Żelów na lata 2023- 2025**

		rozdawanie ulotek i udzielanie informacji osobom gdzie mogą szukać pomocy w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie			
4	Wdrażanie programów profilaktycznych	organizowanie warsztatów, wykładów, grup wsparcia	2023-2025	- M-GOPS - placówki oświatowe	liczba osób uczestniczących : w grupie wsparcia, warsztatach, wykładach

Cel szczegółowy 3) Udzielanie kompleksowej i specjalistycznej pomocy rodzinom dotkniętym przemocą poprzez podejmowanie działań profilaktycznych, interdyscyplinarnych, terapeutycznych, socjalnych

Lp.	Zadanie do zrealizowania	Działanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup roboczych	- posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego - posiedzenia Grup roboczych - prowadzenie procedury „Niebieskie Karty”	2023-2025	- ZI - grupy robocze	- liczba spotkań ZI - liczba spotkań grup roboczych
2	Kontynuowanie udzielania pomocy i wsparcia specjalistów: terapeuty, prawnika, pedagoga, prac. socjalnych, prac. służby zdrowia, psychologa	- udzielanie indywidualnych porad i konsultacji ze specjalistami z różnych dziedzin (praca socjalna, praca opiekuńcza, porady prawne, porady radcy, konsultacje pedagoga, konsultacje terapeuty - dyżury specjalistów	2023-2025	- M-GOPS - Służba zdrowia - MKRPA - placówki oświatowe - ZI - światlice środowiskowe - punkty konsultacyjne	- liczba osób objętych konsultacjami - liczba założonych „Niebieskich Kart” - liczba porad psychologicznych, prawnych itp.
3	Podejmowanie działań edukacyjnych dla ofiar przemocy	indywidualna praca z ofiarami przemocy w Punkcie Konsultacyjnym	2023-2025	punkty konsultacyjne	liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi
4	Kontynuowanie współpracy z Policją i instytucjami wspierającymi z terenu Powiatu	kierowanie sprawców przemocy do programu korekcyjno-edukacyjnego	2023-2025	- M-GOPS - placówki oświatowe - ZI - MKRPA	- liczba osób skierowanych do programu - liczba wniosków do sądu

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Zelów na lata 2023- 2025**

		• składanie wniosków o wgląd w sytuację rodziny do Sądu • kierowanie ofiar przemocy do Ośrodków Wsparcia • prowadzenie interwencji i postępowań wobec sprawców przemocy domowej		• policja • PCPR • Sąd Rejonowy	• liczba osób skierowanych do ośrodków wsparcia • liczba sprawców przemocy • liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy
5	Rozwój poradnictwa dla rodzin zagrożonych przemocą	• prowadzenie pogadek dla rodziców w szkołach na temat zjawiska przemocy domowej, szkolnej	w zależności od potrzeb	• placówki oświatowe	• liczba osób biorących udział w pogadankach

Cel szczegółowy 4) Udzielanie kompleksowej pomocy dzieciom i młodzieży dotkniętych przemocą poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych

Lp.	Zadanie do zrealizowania	Działanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Realizacja programów i warsztatów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych przemocą domową oraz przemocą na terenie szkół i w ich pobliżu	• prowadzenie indywidualnych rozmów ze specjalistami z różnych dziedzin • prowadzenie pogadek • prowadzenie dodatkowych zajęć pozaszkolnych i szkolnych dla dzieci i młodzieży zagrożonej problemem przemocy • prowadzenie warsztatów	2023-2025	• placówki oświatowe we współpracy z MKRPA i punkty konsultacyjne	• liczba dzieci uczestniczących w programie i warsztatach
2	Organizowanie kampanii profilaktyczno-edukacyjnej dotyczącej problematyki agresji i przemocy oraz sposobów radzenia sobie z negatywnymi emocjami	• prowadzenie profilaktyki poprzez zabawę, sport • prowadzenie konkursów tematycznych • umieszczanie na tablicach ogłoszeń informacji nt. zagrożeń dotyczących przemocy	2023-2025	• placówki oświatowe	• liczba dzieci uczestniczących w kampanii profilaktyczno-edukacyjnej
3	Kontynuacja prowadzonego wsparcia poprzez	• prowadzenie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych dla	2023-2025	• świetlica środowiskowa	• liczba dzieci uczęszczających do

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Zelów na lata 2023- 2025**

	działalność świetlic środowiskowych	dzieci z rodzin z problemem przemocy			świetlice środowi- skowej

VIII. Przewidywane efekty realizacji programu

1. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
3. Udzielenie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy.
4. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.
5. Zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności w działania związane z ograniczaniem zjawiska przemocy na terenie gminy Zelów.
6. Zbudowanie systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą.
7. Zmniejszenie skali dysfunkcji występujących w rodzinach wynikających z przemocy.
8. Zwiększenie poziomu wiedzy wśród mieszkańców gminy w zakresie szukania pomocy.
9. Zwiększenie poziomu wiedzy członków Zespołu Interdyscyplinarnego w zakresie niesienia pomocy potrzebującym poprzez uczestnictwo w szkoleniach i konferencji.

IX. Źródła finansowania programu

Źródło finansowania zadań wynikających z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy dla gminy Zelów na lata 2023 – 2025 stanowią będą środki:

- z budżetu gminy
- z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
- z dotacji celowych
- z dotacji urzędów centralnych na realizację zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy
- pozyskiwane z EFS

W 2022 roku na działania związane z realizacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w budżecie gminy zaplanowano kwotę 13.000,00 zł.

X. Monitoring i ewaluacja programu

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023 – 2025 podlega systematycznemu monitoringowi i ewaluacji, za który odpowiedzialny jest Kierownik Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zelowie. Celem monitorowania Programu jest pokazanie wiarygodnych, rzetelnych informacji o stanie zaawansowanych prac, uchybieniach w realizacji zadań, zmianie zakresu zadań bądź zaniechaniu realizacji któregoś zadania z podaniem przyczyn i uzasadnienia takiego stanu rzeczy. W ramach monitoringu systematycznie gromadzone będą dane zebrane od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań programowych. Dane za ich pośrednictwem będą pozyskiwane raz na rok. Kierownik Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zelowie z miesięcznym wyprzedzeniem będzie wysyłał wzory narzędzi do uzupełnienia i odesłania w terminie do 15 lutego następnego roku po okresie sprawozdawczym do Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zelowie. Część danych dotyczących monitoringu Kierownik M-GOPS w Zelowie będzie przygotowywał samodzielnie w zakresie działań i kompetencji podejmowanych przez Ośrodek. Zgromadzone dane z monitoringu pozwolą na bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zelów na lata 2023- 2025

działań i jednocześnie pozwolą na wprowadzenie modyfikacji oraz dokonanie korekt uzależnionych od potrzeb w danym zadaniu. Wnioski z monitoringu i rekomendacji w formie sprawozdania będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Programu. Sprawozdanie z monitoringu będzie sporządzane do ostatniego dnia marca każdego następnego roku, którego sprawozdanie dotyczy i przedkładać Burmistrzowi Zelowa.

Burmistrz po zatwierdzeniu sprawozdania przedstawia je do przyjęcia Radzie Miejskiej w Zelowie.

Ewaluacja Programu służyć będzie ocenie efektów realizacji Programu zarówno ilościowych jak i jakościowych. Ewaluacja powinna dostarczać odpowiedzi, jaka jest trafność, skuteczność, efektywność, użyteczność, trwałość programu. Do jakiego stopnia oddziaływanie programu przyczyniło się do osiągnięcia celu głównego, celów szczegółowych i czy odpowiada potrzebom odbiorców programu oraz w jakim zakresie można oczekiwać, że pozytywne zmiany będą trwać po zakończeniu realizacji programu. Ewaluacja będzie przeprowadzona jednorazowo pod koniec realizacji Programu. Wynikiem przeprowadzenia ewaluacji będzie sporządzenie Raportu Ewaluacyjnego na koniec realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zelów na lata 2023-2025 w terminie do 31 marca 2026.

XI. Podsumowanie

Trudno jest jednoznacznie stwierdzić, jak często i kto jest ofiarą przemocy. Trudno jest też zdiagnozować zjawisko przemocy w rodzinie, ponieważ często mamy do czynienia z przemocą ukrytą. Osoby doznające przemocy nie chcą o tym mówić. Osoby doznające przemocy, często same borykają się z problemem, nie zgłaszają swojej sytuacji, często z poczucia wstydu, lęku, zależności od sprawcy przemocy. Najczęściej problem ten pozostaje w czterech ścianach w „zaciszu ogniska domowego”, które staje się piekłem.

Przemoc w rodzinie to zjawisko, które nigdy nie powinno mieć miejsca. Nikt nie ma prawa naruszać praw i dóbr osobistych człowieka ani powodować drugiej osobie cierpienia. Dlatego też każdego dnia trzeba podejmować działania ukierunkowane na zapobieganiu temu zjawisku i udzielaniu wsparcia tym, którym nie udało się tych przykrych doznań uniknąć.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zelów pozwoli na dążenie do osiągnięcia wytyczonych celów. Jego celem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez spójne działania wszystkich służb oraz zminimalizowanie prawdopodobieństwa wystąpienia przemocy przez podniesienie świadomości społeczeństwa. Zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie powinno opierać się na:

- interdyscyplinarności działań instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem i zapobieganiem problemowi przemocy,
- informowaniu społeczeństwa,
- profesjonalizmie osób pomagających,
- stałym podnoszeniu kwalifikacji pracowników realizujących działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie nie jest dokumentem zamkniętym i może podlegać modyfikacji w zależności od pojawiających się nowych potrzeb i możliwości.

PRZEWODNICZĄCY RADY
MIEJSKIEJ

Sylwester Drozdowski